

Előfizetési árak:

Egész évre	8 korona
Fél évre	4 korona
Negyed évre	2 korona
Egy szám ára	20 fillér
Nyilttér sora	40 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvesz a lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébet-körút 41.

POLITIKAI HETILAP

Ingyenes népoktatás.

Apponyi gróf miniszterünk a Ház egyik legutóbbi ülésén bejelentette, hogy nemsokára törvényjavaslatot nyújt be az ingyenes népoktatásról.

Kulturális életünkben korszakalkotó intézmény, szociális szempontból fölülte fontos jelenség, de nemzeti szempontból meg éppen nagy horderejű, messze kiható munka van tehát készülöben.

A dolognak kulturális és szociális oldalával mindenki tisztában lehet. A mivelődést gyors lépésekkel fogja előbbre vinni a körülmény, hogy az elemi tudás megszerzésének módját a kényszeradózással nem hátráltatják s azáltal pedig, hogy ezt: a levegőhöz és vízhez hasonló életszükségletet mindenkire nézve egyformán hozzáférhetővé teszik, nagy szociális kérdést oldunk meg.

A harmadik: a nemzeti szempont azonban, tekintve hogy éppen életünk a nemzeti állam elvének alapjára van fektetve s minden államszervünk ennek az eszmének elérhetésén fáradozik, van olyan fontos, mint a kettő külön, sőt ha tekintetbe vesszük, hogy az iskolákban olyan eszközt bírnak, mely a jövő nemzedék gondolkodásának, érzésének mindig a legközvetlenebb irányítója volt s hogy így az iskola az, amely legközvetlenebb módon készíti elő a jövőt, annak minden vonatkozásával együtt: ugy tisztában lehetünk, hogy ennek a készülő nagy munkának ránk nézve legfontosabb szempontja ez. Ez határozza meg nemzeti fejlődésünk biztosítékait, vég-eredményében életünket vagy halálunkat ez pecsételi meg.

A dolognak ehhez az oldalához

mi is hozzászólunk. Ugy jóvájuk, föl-jogosít erre bennünket a helyzet, melyben vagyunk s az ebben szerzett közvetlen tapasztalatok. Ismerjük a talajt, melyet az új törvénynek föl-szántania és ismerjük a levegőt, melyben a törvénynek fejlődnie kell.

Tény, hogy mai népoktatási viszonyaink a mi nemzetiségi vidékünkön sokszor igen szomorú képet nyújtanak. A törvény, mely elég tág körvonalakban megjelöli a határt, mit szűkebbre vonni nem volna szabad, majd minden felekezeti iskolában ugy érvényesül, hogy az pozitív eredményt felmutatni alig-alig képes. — Sehol nem értenek jobban az írott szó jelentésének megváltoztatásához és viszont sehol sem tudnak ugy ragaszkodni a betűhöz, mint itt, ahol a felekezeti iskolák egész élete nem más, mint a törvény paragrafusai között való bujkálás és valóságos utmutatás arra nézve, miképpen kell cselekedni akkor, ha erre valamelyes kis házag fölfedezhető és miképpen kell nem cselekedni, ha erre a törvény különben kötelez.

A felekezeti iskolákról beszéltünk itt, amelyek — sajnos — kevés kivétellel fedik a nemzetiségi iskola fogalmát teljesen. Ezek széleskörű autonómiaja olyan bástya, amely majd minden esetben veszedelmesen alkalmasnak bizonyult a köteleességét elmulasztó közeg védelmére s szinte bosszantóan erős volt, valahányszor a hatóság a mögéje került bűnösöt kézrekeríteni iparkodott.

Az 1907: XXVII. t.-c. a felügyelet részére vágott ugyanis egy kis rést ezen, de még mindig nem elég tágat arra, hogy azon át az egész tér áttekinthető lenne. — A feladat ezzel szemben nem lehet más, mint kicsa-

varni a felekezetek kezéből azt a fegyvert, mellyel sokszor még a törvény szellemével is szembe helyezkednek s odaláncolni iskoláikat szorosán a magyar állam testéhez, annyira, hogy a közvetlenség folytán más befolyás, mint az államé, ottan ne érvényesülhessen.

A készülő törvényjavaslat is, ha nemzeti szempontot egyáltalán szolgálni akar, erre kell törekednie, a mire különben önmaga kínálkozik.

Az oktatásnak ingyenessé való tétele által a viszonyok sok egyéb tekintetben is gyökeresen változnak meg. Az eredmények között vannak azonban olyanok is, amelyek ennek a föltételnek kevésbé fognak kedvezni. Azáltal ugyan, hogy a felekezeti és községi iskolák tandíjai is megszűnnek, bizonyos tekintetben egy színvonalba kerülnek majd az állami iskolákkal s egyforma beszámításba esnek valamennyien, holott a szülők egy részét az anyagi kiadásoktól való félelem eddig inkább az állami iskolák felé hangolta, ahol gyermeke eddig is tandíjmentességet élvezett.

Ez a kis vesezés azonban ellensúlyozható a tuloldalón, ha a tandíjat, mely eddig majd mindenütt a tanító fizetését képezte, az állam új segély-lyel pótolni fogja.

A segélyezés arányának hatványával kellene itt bevinni azt a befolyást, amelynek miként való érvényesítésétől függ az iskola szelleme s vele a jövő nemzedék gondolkodása, érzése és minden, ami a nemzeti állam föltételével azonos.

Ellenkező esetben megesisik, hogy azokat erősítettük meg, akiket különben gyöngíteni kellett volna.

Lang M. és Fia

férfi- és női
divatruháza

Türocszentmárton

Valódi Panama-kalapok

Darabja 50 korona

Olasz és angol szalmakalapok nagy választékban!

Politikai üldözések Magyarországon.*)

Ez alá a cím alá egy magát *Scotus* Viatornak nevező egyén, az *Österreichischen Rundschau* és a *Spektatorban* világot látott két magyarellenes cikket foglalt össze egy füzetbe s megtoldva azt [saját ostoba, nagy lelki szegénységet elrúló, sok tekintetben hazug megjegyzéseivel s a tények elferdített közlésével], ellenségeink nagy gyönyörűségére röpirat alakjában közreadta.

Mi sem természetesebb, mint az, hogy a hazai nemzetiségi sajtó örömrivalgással üdvözölte a csoportba fűzött hazugságokat, sőt tetszetős kommentárokkal is ellátta a füzetben felsorolt eseményeket s itt-ott simított is a szerző járatlanságán és ostoba együgyűségén, mely egyébként minden rólunk és ellentünk irt külföldi sajtóterméket egyöntetlően karakterizál.

A Lipcsében megjelent füzet előszavában azért panaszkodik ez a magát *Scotus* Viatornak nevező obskurus alak, hogy az osztrák lapok csak elvéve vesznek tudomást a Magyarországot mindent elnyomó nemzetiségi politikájáról s ha néha napvilágot is lát egy-egy cikk, az azokban tárgyalt események csakhamar feledésbe mennek.

Pedig — ugymond — a nemzetiségi kérdés, mely még rövid idővel ezelőtt is a parlamentből ki volt zárva, ma Magyarországon oly égető, mint ugyanaz Ausztriában Badeni alatt volt.

Scotus Viator urnak, ki röpirat kiadásába fogott, legalább annyit tudnia kellene, hogy sajnos, a nemzetiségi kérdés félszázados parlamenti életünk alatt folyton kísértett s nem mult el egyetlen parlamenti ülészak sem, hogy egy vagy más irányban ez a kérdés felszínre ne került volna s ne politikai életünkre nehezedett volna sokszor kényszerítő hatással annak irányításában. Ha más nem, maguk a nemzetiségi akarnokok gondoskod-

*) Politische Verfolgungen in Ungarn.

tak arról, már saját létérdekekben is, hogy a kérdést beilleszték oda is, ahová absolute nem volt való.

De még nagyobb ostobaságot állít akkor, midőn a nemzetiségi kérdés felújítását az általános választói jog kérdésével hozza összefüggésbe, mondván: itt az ideje, hogy ezzel a feladattal ezt a kérdést is behatóan megbeszéljük.

De rögtön a tétel felállításán után elejti a kérdést s minden átmenet nélkül a jelenlegi választói jog hátrányairól beszél, belekeverve az állítólag végre nem hajtott nemzetiségi törvény ügyét is, amely logikátlan gondolatmenet legjobban jellemzi a pamfletszerző írói kvalitását.

Reményeltük ugyanis, hogy a nemzetiségi sajtó által kimagasztalt szerző legalább nagy általánosságban irányt mutat a nagy reformkérdést illetően, de úgy látszik, megjedve a reá váró nehéz feladattól, szivesebben elbujt előle a rágalmak özönöbe.

A szeminnél is kevesebb előszó után az I. fejezetben rátér a magyarországi sajtótörvény tárgyalására, melyről elismeri ugyan, hogy annak helyes alkalmazása egyforma jogot oszt, de rögtön rávalmaz, midőn azt állítja, hogy már a törvényt kiegészítő intézkedések azonban tág teret nyitnak azok ellen, kik nem tudják elfelejtetni származásukat.

Ezzel a büntető törvénykönyv néhány szakaszára céloz, mely a sajtóvétségek tényletét állapítja meg, de mely szerinte különböző tesz a fajmagyar és az ország többi polgárai közt.

Tény az, hogy nemzetiségi izgatások miatt legtöbb tót és oláh került a vádlottak padjára, de ez nem a törvény igazságtalan alkalmazását, hanem azt az egyszerű tényt dokumentálja, hogy csak ezek izgatnak. Miért nem került a magyarországi németiség közül senki nemzetiségi izgatás miatt az esküdt-székek elé? Miért nem panaszkodnak ezek a törvény igazságtalan alkalmazása miatt? Erre feleljen *Scotus* Viator ur. Mert ezek a nemzetiségi kérdésből nem csinálnak kenyér-

keresetet, nem forszírozzák azt jövedelmezési tekintetek miatt.

Ezután a piszkos rágalom után ez az obszcurus Viator a hatás kedvéért felsorolja azon büntetéseket, melyeket az oláh igazgató-rokra 1886. óta kiszabtak, ezzel akarja bizonyítani világba dobott állításának valódiságát. De ezzel sem elégszik meg s megköckéztatja még azt az állítást is, hogy Erdélyben az oláh izgatások megakadályozása miatt a magyarországi fentartotta az 1852-ben alkotott rendkívül szigorú sajtótörvényt.

Az: hiszem, ez a pártatlan tudatlanság, ez a pártatlan hazugság legjobban mutatja azt a gonosz szándékot, mely a röpirat összeállítását intenciójában vezette.

Nem bocsájtokozom a röpiratban foglalt valótlán állítások mindegyikének ismertetésébe, csak kuriózumképen hozom fel a sok közül azt az egyet, melyet a szerző krimenkép állít olvasói elé, mely szerint egy népgyűlést azért oszlattak volna fel, mert a népgyűlés szónokája a „tót“ szót használta a megjelent gyűlékezett nemzetiségének megjelenésére.

Jó, hogy a tisztelt szerző ur elfelejtette megjelölni az érdekes eset történeti helyét; mert így legalább nem lehet rábizonyítani piszkos hazugozásait. Egyébként ebből az egy esetről joggal következtethetünk a többi felsorolt esetek valódiságára.

Scotus Viator ur is joggal sorakozik elődei közé, sőt egynémely dologban, egy némely állításában tultesz azokon is, akik eddig a magyarság gyalázásában, a hazugságok és rágalmak terjesztésében valóságos rekordot értek el a külföldön.

Nem kevesebb járatlansággal, nem kevesebb tendenciával tárgyalja a szerző a nemzetiségi parlamenti képviseletének ügyét is pamflettjének fejezeteiben.

Hibánkul rója fel, hogy megtagadjuk egyes csoportok, egyes frakciók nemzetiségi jellegét, szemünkre hányja, hogy nem ismerjük el a nemzetiségi pártot, mint külön pártot, de nem igyekszik megmagyarázni Deák

T Á R C A.

Házasságok — hazugságok.

— A „Felvidéki Híradó“ eredeti tárcája. —

Irta: Gaál Mózes.

Kedves hugom, neked írom e sorokat. Ugy akartam, hogy az elmúlt vasárnap előszóval mondjam el neked; elmondjam pedig aztán, hogy a templomból kijöttetek. A templomban megáldott a pap, a templomon kívül összekötött uraddal a törvény és ettől a naptól kezdve a szived szeretetének igazságos mértékében meg kell oszolnia szüleid és férjed között.

Igy kívánják a természet örök, megmásíthatatlan törvényei.

Hallgass reám, hugom, valamit el akarok neked mondani. Talán jó lesz meghallgatnod, talán később hasznát veszed.

A minapában egy pesti kisasszony, aki ezelőtt két esztendővel került ki az iskolából, összetalálkozott a barátjával. Ugy beszéltek volt meg, hogy gyakrabban találkoznak abban az iskolában, ahol végeztek, hogy átvizsgálja a gyermekbarátságát az életbe is, ami ugyan szép és dicséretes dolog, de csak

a legtrikább esetekben szokott sikerülni.

A legutóbbi találkozáson huszonöt közül csak tíz jelent meg. A tíz között három elvált asszony volt, a távollevő tizenöt között négy menyasszony, négy pedig rövid idő mulva vált jegyet, vagyis mához egy évre az elvált asszonyok száma esetleg meg fog kétszereződni.

Te ezen csodálkozol, hugom, de én nem. Férjhez menni és elválni manapság egyformán jelentéktelen dolog. A lányok férjhez mennek, mert megkérlik a kezüket, a fiatal urak megházasodnak, mert a legény-élettel jóllaktak. A szülők örvendenek, hogy egy gondnal kevesebb nyomja a vállukat. Kiállítják a kelengyét, a menyasszonyon jól áll a fehér ruha, a vőlegényen jól a frakk.

És kezdődik az új élet.

A fiatal asszonyka csak most kezdi megismerni az urát, a férj is a feleségét. Mig udvarolt a férj, mindig a vasárnapi ábrázattal mutatta; mig menyasszony volt a menyecske, csak mosolyogni tudott. Akaratlanul is hazudtak egymásnak, talán azt is hazudták, hogy szeretik egymást, valójában azt sem tudták, hogy a szeretet nem kerti virág, melyet az első zápor gyökereitől kimos a földből, hanem

mély és sokfelé elágazó fa, mely nem a házbálok terméketlen talajából szokott kisarjani, sok idő kell ahhoz, míg erős sudárrá szokken.

A fiatal vér szertelen pezsgése, a sejtlemes álmok csapongása olyan, mint a tavaszi pillangó, színes, szemet gyönyörködtető, de hamar elröppenő, hamar elmuló.

Az élet komoly; az ember kisebb, nagyobb hibákból s egy-két jó tulajdonságból szélesre összekevert lény, gyakran, sőt leggyakrabban a házasságnak kell minket teljesen kiformálnia. Akiben nagyobb a magasztalás, mint a jószág, nagyobb a láng, mint a melegítő tűz; aki csak boldogítani óhajt és nem tud mást boldoggá tenni, akit az élet nem tanít meg arra, hogy türjön, az ne házasodjék meg, az ne menjen férjhez soha, mert boldogtalan lesz.

Lásd, édes hugom, a sok családi nyomoruságnak, a gyakori elválásnak ez az oka. Nagyon szeretjük magunkat s nem értünk rá, hogy mást is szeressünk; másról szivesen elfogadjuk az áldozatot, de magunk áldozatot hozni nem tudunk; az életnek léha, tartalmatlan örömeit hajhászunk s komoly gondjaitól megfázunk. Egy kis családösszezés,

Ferencnek a kérdést, melyet még a nemzetiségek közül is többen helyesnek és államjogi szempontból helyesnek ímertek el.

Egyelőre ennyit tartottunk érdemesnek Scutus Viátor ur pamfletjére megjegyezni.

Ami a *tótok sérelmei* című fejezetet illeti, erre még alkalomadtán visszatérünk.

Azt azonban már az általunk felsoroltakból is láthatja minden józanul gondolkodó, hogy mily alávaló rágalmakkal akarják elhomályosítani egyesek nemzetünk jó hírét a külföld előtt.

És ez a pellengérré állított nemzet türelmesen hallgatja eme brutális hazugságok öszvét, mintha mindez nem is érdekelné. Csak azt nem tudjuk, méltóságból, vagy nemtörődomségből hallgat-e?

F. M. K. E. ügyek.

Lapunk folyó évi 18. számában említett tettünk a Fmke turócvarmegei választmányának ama határozatáról, melyben a választmány kimentte, hogy kérvényileg megkeresi a vármegye közigazgatási bizottságát, hogy írjon fel a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumhoz avégett, hogy a választmány által fentartott znióvárjai kisdödövodát teljesen vegye állami kezelésbe.

A választmány elnöksége a határozatnak nyomban eleget tett, ugy hogy a kérvénye ó hó 12-én tartott közigazgatási ülésen már tárgyalható volt, hol is a közigazgatási bizottság, megszielve az indokolt kérelmet, a miniszterhez a következő felirattal járult:

Nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur!

A znióvárjai kisdödövod fentartásával kapcsolatos dologi kiadásokat a Fmke turócvarmegei választmánya fedezi, az óvónó fizetése pedig állami dotáció újan nyer fedezetet.

A dologi kiadások fedezése a választmány teljes anyagi erejét abszorbeálván, ez óknál fogva a választmány a nemzeti ügy érdekében más irányban vállalt kötelezettségének

megfelelni képtelen lévén, a Fmke turócvarmegei választmánya azon előterjesztést intézte hozzánk, hogy a szóban forgó kiadásoknak kizárólag állami kezelésbe vételét iránt lépéseket tegyünk.

A választmány erre vonatkozó előterjesztésének és az annak alapján hozott határozatunknak felterjesztése mellett azon tiszteletteljes kérelemmel járulunk Nméltóságodhoz, hogy a znióvárjai államilag segélyezett kisdödövod fentartásával járó s mostanáig a Fmke turócvarmegei választmányát terhelő dologi kiadások fedezését Nagyméltóságod tárcája terhére elvállalni, illetve a szóban forgó óvodát kizárólag állami kezelésbe venni kegyeskedjék.

Eme méltányos és indokolt felterjesztésért nagy köszönettel vagyunk a közigazgatási bizottságnak, mert a választmánynak közel 600 koronája szabadul fel oly léköttűtség alul, mely bár semmi esetre sem mondható gyümölcsözölen befektetésnek, de a nemzeti ügyre nézve más irányban mégis nagyobb haszonnal lesz értékesíthető.

*

Vármegyénk alispánja, mint a Fmke turócvarmegei választmányának elnöke, a következő levelet intézte *Boldis* Ignác távozó ügyvezető alelnökéhez:

— Öszinte sajnálattal vettük Nagyságod, mint választmányunk 12 éven át volt ügyvezető alelnökének ama levélét, melyben tudunkra adja megmáshatatlán elhatározását, hogy nagy buzgalommal, odaadó ügyszerelettel betöltött állását felszaporodott hivatalos teendőire való hivatkozással, továbbra megtartani nem hajlandó.

Fájlaljuk a veszteséget, mely Nagyságod távozásával nagyrahitott egyesületünket érint, mert kellőleg értékelni tudjuk ama rendköivűlti, semmai áldozattól vissza nem riadó munkásságot, mellyel ennek az egyesületnek messze kiható céljait annyi időn keresztül ritka kitartással, önfeláldozó hűséggel szolgálta.

egy szeszélyes kívánságunk nem teljesítése boldogtalanná tesz, mert nem tanultunk meg tűrni.

Festettünk magunknak oly képet, melynek a színei hamisak voltak; jobbnak hittük magunkat is, mint a minők vagyunk. Aztán napról-napra elkoptak, elhalványultak a hamis színek s mi ugy elszomorodtunk, hogy könnyfátyolozta szemünk nem látott egyebet, mint vizgatatlan szürkeséget. Nem láttuk, hogy az igazi színekben is van szép, csak meg kell szoknunk; a gyarlóságokat kezdettük nagyítani s beleestünk a másik hazugságba s ebből a sok rendbeli hazugságból magunk építjük fel boldogtalanságunk szürke hajlékát, melyből igyekszünk minden áron menekülni.

Valójában mindennek az oka a mi mértéken felül való éretlenségünk. Kifejődők, elhatalmasodik bennünk a kívánság, összezugszorodik az akarat. Akarnunk kellene azt is, hogy ne kívánjunk olyan sokat, hogy elégedjünk meg kevessebbel, de a vágy türelmetlen és mi nagyon gyöngék vagyunk.

Folytassam-e, hugom? Nem folytatom.

Te nem éltél soha csapongó vágyok országában, te megtanultad azt, hogy a kenyeret vértünk verejtékével kell megszerez-

nünk s amely napra sorsunk ellen lázadó ajakkal tusakodunk, hasonlatosak vagyunk a gyermekhez, aki megtűtven magát az asztal lábában, öklével üti vissza.

Éskötél áll a jószág és türelmes szelid példája: apád édesanyjának az emléke, kiről oly szent fájdalommal és még szentebb örvendezéssel irtam egyszerű történeteimet. Kicsiny leányka voltam édes, mikor az egyiket szépen, érzelmösen felolvastad nekem abban a szegény hajlékban, ahol én is születtem, te is születél.

Most pedig kikötözöl onnan. Drága, fényes butort nem viszel magaddal, mert ott minden ócska és szegény, ámde vidd magaddal azt, aminél e világon drágább, nagyobb kincs nem volt és nem lesz soha: vidd el nagyanyád éltető emlékezetét.

S ha szenvedned kell az életben: kérdezd meg tőle, vajjon szenvedett-e ő? Ha tűrnöd kell az életben: kérdezd meg tőle, vajjon tűrt-e ő? Ha az irtalmasság jó cselekedetét kell a szenvedőkkel és türelmekkel gyakorolnod: kérdezd meg tőle, vajjon gyakorolt-e ő?

Szivedet, lelkedet állítsd az élet minden változásában és az ő szent emlékének itélőszéke elé s ha ezt megteszed: a te házasságod nem lézzen soha hazugság.

Épp azért kötelességet teljesítettünk akkor, midőn az egyesületnél viselt alelnöki tisztésőtől történt visszalépése alkalmával kifejeztést adtunk ama hálás és mélyen átértézt elismerésnek, mely a közügyek lelkes munkásait az általuk betöltött ügykörből történt visszalépése után is mindenkor kísérni szokta.

Abban a reményben, hogy Nagyságod azután is hű és odaadó tagja, bölcs tanácsadója marad egyesületünknek, hálaánk és elismerésünk újbóli tolmácsolása mellett maradjunk hazafias üdvözléttel. *Biczky Kálmán.*

Telefonügyünk.

Vármegyénk főispánja, ki egyik leglelkesebb híve a vármegyei telefonhálózat megépítésének, a közgyűlés ama határozatából kifolyólag, hogy az építési költségek egyhármadának fedezése a leginkább érdekelt pénzintézetek, gyarak, ipartelepek és kereskedők által fedeztessék, a folyó hó 20-ára érkezőtelt hívott egybe a felsorolt közigazgatási tényezők képviselőiből, hogy megbeszéljék ama módozatokat, melyek mellett a kívánt összeg előteremthető lenne.

Sajnos, az összehívott értekezleten főispánunk, kit részint hivatalos ügyek, de főleg nővéreinek súlyos betegsége állandóan a fővároshoz köt, az értekezleten meg nem jelenhetett s így az elnöki tisztet alispánunk töltötte be.

Az összehívott értekezleten a különböző vállalatok, ipartelepek, pénzintézetek, továbbá egyes érdekelt cégek részéről a következők jelentek meg: A Tátrabank részéről *Daxner Iván* igazgató, a Hitelbank részéről *Hoffmann Ede* igazgató, az Iparbank részéről *Steiner Samu* főkönyvelő, a zniói gazdasági takarékpénztár részéről *Messinger Mór* dr., a cellulósgyár részéről *Strelinger Henrik*, a Petroleumfinomító részéről *Perl Henrik* igazgató. Ott voltak még *Graber Jakab* nagykereskedő, *Fábry József* kereskedő, *Dittler Gyula* uradalmi főerdész, *Lax Tivadar* dr. ügyvéd, *Bindfeld Armin* kereskedő, *Perl Albert* szesz nagyraktáros, *Braun Armin* fűrődöberlő és még számosan megyei közéletünk számottevő tagjai között.

Vármegyénk alispánja az értekezletet megnyitván, mindenekelőtt bejelentette, hogy főispánunk, mint az értekezlet összehívója, csak a déli vonattal érkezik s így nagyon sajnálja, hogy az értekezleten részt nem vehet s egyben kifejeztést adott annak, hogy jó volna, ha az összehívott urak a főispánt bevárják. Mindamelletten nem akarja az ügyet éppen sürgőssége miatt késleltetni s felkéri a megjelenteket, hogy szóljanak a szőnyegen fekvő kérdéshez.

Elsőnek *Daxner Iván* tátrabanki igazgató emelkedett szólásra s abbéli óhaját fejezte ki, hogy adjon felvilágosítást az értekezlet, hogy csak interurbán, vagy megyei telefonhálózat megépítéséről van-e szó, mert e két különböző esettel szemben a bank álláspontja is különböző.

Graber Jakab felvilágosításai után kifejeztést adott annak, hogy az általa képviselt pénzintézet nem idegenkedik bizonyos összegű hozzájárulástól.

Utána *Hoffmann Ede*, a Hitelbank igazgatója, adott kifejeztést abbéli véleményének, hogy tekintettel a hálózat megépítésének közérdekl

voltára, nem tartja helyesnek az érdekeltek extraordináns megterhelését, de ha más-kép a hálózat ki nem építhető, az intézet nem fog vonakodni bizonyos összegű hozzájárulástól, mely azonban semmi esetre sem haladhatja meg az intézet anyagi erejét.

Hasonló értelemben szólalt fel Steiner Samu és Bindfeld Armin is.

Hoffmann Ede bankigazgató, miután látja, hogy a vélemények a hozzájárulás mérvét igen eltérők, továbbá, mert a tulajdonképeni érdekeltek száma ez alkalommal meg sincs állapítva javasolja, hogy a mostani értekezlet küldjön ki egy bizottságot, mely a körülmények figyelmes mérlegelésével állapítsa meg azon egyeseket, kik a kikötött hozzájárulási összeg megfizetésébe bevonhatók volnának, mert az alispán ur szavaiból azt veszi ki, hogy ez a nagyfontosságú intézmény másképp alig lesz megvalósítható.

Az értekezlet ezt az indítványt magáévá tette s a kiküldendő bizottságba az alispán elnöklete alatt a következőket választották be: Daxner Iván, Hoffmann Ede, Messinger Mór, Fábry József, Lax Adolf dr., Graber Jakab, Bindfeld Armin, Dittert Gyula.

Végül az értekezlet elhatározta, hogy a szükséges laboratorum előkészítése végett ez az albizottság már a folyó hó 24-én, azaz ma délután 2 órakor tartson ülést.

(ch.)

HIREK.

Nagylelkű adomány. Ruttkai Ráth Péter, a kassa-oderbergi vasut vezérigazgatója, a turói jótékony nőegyletet közbenjárására, az általa felépítendő kórház javára meglehetősen leírta kisérletében 3000 koronát adományozott. Ez a tény is mutatja, hogy ruttkai Ráth Péter nemcsak érző szíve mindennél ott van, hol a szenvedő emberiség bajainak orvoslásáról van szó.

Közművelődési egyesületek kongresszusa. Az ország összes közművelődési egyesületei június 20—21-én Budapesten, Pest vármegye székházának gyűléstermében országos kongresszust tartanak amelynek meghívót és tárgysorozatot az Országos Magyar Szövetség már szétküldötte. Miután azonban az összes magyar közművelődési és rokonszerű egyesületeknek teljesen kimerítő és pontos jegyzéke sehol sem található föl, az Országos Magyar Szövetség ezúton kéri föl azokat az egyesületeket, amelyek meghívót nem kaptak, hogy a kongresszuson való részvételüket és képviselőiket a szövetségnél (Budapest, VIII., Múzeum-körút 10. sz.) e hónap végéig jelentésként be. A jelentkező és eddig meg nem hívott egyesületeknek a szövetség a meghívót és tárgysorozatát jelentkezés után azonnal megküldi, az egyéb tudnivalókat is haladéktalanul közli.

Eszközök. Graber Jenő, a helybeli Graber nagykereskedő cég baltája ma esküszik hitseget Barta Mielke kisasszonynak Budapesten. — Erdős Tivadar, besztekerébányai főgimnáziumi rendes tanár a folyó hó 14-én veszte oltárhoz Jurkovich Emil tankerületi főigazgató leányát, Erzsikét.

Tanítógyűlés. A turóczi vármegyei áll. tanítógyűlést zniói köre f. hó 16-án tartotta meg ülését Znióváránál, majd minden tagjának részvétele mellett. A gyűlést szép

zenezármok előad sa előzte meg, melyeket Rieszner tanítóképző intézeti tanár tanított be és vezetett. Gyakorlati tanítást tartott Kriestofedák Lajos gyakorló isk. tanító a történetből és rajzból. Mindkettőben tanulságos utmutatást nyújtott arra, miként kell az új Tanterv hasznos rendelkezéseit értékesíteni. A tanító jegyzőkönyvi köszönetet és elismerést kapott. Majd Gregorovits László, tótrónai áll. tanító olvasta föl munkáját a gazd. ismétlő iskolákról. Az ülést Rásztócsky József elnök vezette. Jelen voltak dr. Künsztler Károly kir. tanfelügyelő és Párvy Endre tanítóképzői igazgató élén a tanári kar teljes számban. Az ebédön Párvy felköszöntött mondván a Felvidék tanítóására s azok egyik vezetőjére dr. Künsztler Károly kir. tanfelügyelőre, majd Krausz felsőstúbnyai áll. tanító beszélt, aki a tanítóképző növendékek közreműködését köszönte meg.

Utóállítás. A tremeseni hadkiegészítő parancsnokság sorozó bizottsága Csika János alezredes vezetésével a folyó hó 22-én tartotta meg vármegyéni területére nézve a szokásos utóállításokat.

Kifosztott villa. Ujhelyi Attila járási főszolgabíró krpelláni házának alakait a folyó hó 19-én eddig ismeretlen tettesek ellopták, fiatal gyümölcsfáit pedig kihuszkodták. A gonosz kezek által okozott kár meghaladja a 200 koronát.

Bűnpörök a tót képviselők ellen. A pozsonyi ügyészség Ivánka Milán dr. országgyűlési képviselő ellen hat izben elkövetett igaztásért bűnvádi eljárást indított. A vád szerint Ivánka a bazini képviselőválasztás alkalmával elmondott beszédeivel „követte el az igaztást. A végtárgyalást a pozsonyi törvényszék július 9-ikére tűzte ki. — A rózsahegy kir. ügyészség Szekács Ferenc országgyűlési képviselő ellen eljárást indított, mert a múlt évben Jablonkán egy nyilvános gyűlésen a hatóság ellen igazott. Ebben a pörben a végtárgyalás a jövő hónapban lesz. A tárgyalásra ötven tanút idéztek meg.

Tűz Záturosán. A múlt vasárnap este 9 óra tájban egyszerre tűzi láрма zavarta fel városunk nyugalmát. A város északi része felől piros tűzfény emelkedett a magasba s tökéletesen ugylászott, mintha a helybeli evangélikus templom környékén égott volna. A tűzoltóság utján azonban csakhamar megnyugtatóst nyert a lakosság, hogy a tűz Záturosán ütött ki, hol Valkó János gazda cstrét hamvasztották el a lángok. Amint hirlik, a cstrűt busszuból gyújtotta fel a nevezett gazda valamely haragosa.

Az eperjesi vértanúk emléke. A tiszai ág. hitv. evang. egyházkerület eperjesi collegiuma június 11-én kegyeletes ünnepélyt rendez ama 24 hős emlékére, akiket az eperjesi vértörvényszék az 1687. évben halálra ítél és a collegium épülete előtt kivégeztetett. Az ünnepély alkalmával leplezik le a hősi halált halt vértanúk emlékére országos adakozásból állított s a collegium falába elhelyezett emlékművet.

Baleset. Sutovecz Pál vasuti pályamunkás jobb lába fejét egy vasuti kocsi lezuhant aajtaja összetörte. A sérült munkást a vasuti pályaorvos vette kezelés alá.

Lövágta az újját. Vizaver Ferenc, a Löwy-féle gőzfűrés munkása, munkaközben saját vigyázatlanságából fejével lövágta balkeze hüvelyk és mutató újját.

Hurokra került betörők. Emilitettuk mult számunkban, hogy Gyurik György szklabinai lakos lakását ismeretlen tettesek a nyitott ablakon keresztül kifosztották. A helybeli csendőrség fáradhatatlan nyomozás után végre lefellelte a tetteseket Cziczko Berko János és Goralka Zsuzsanna zábori cigányok személyében s a tetteseket átadta a helybeli kir. járásbírósnak.

Kérelem. Azon tisztelt gazdákat, kiknek az ideai vetésnél alkalmuk volt az időkülönbséget az impregnált és a nem impregnált takarmányrépamag kikélese között megfigyelni, felkérjük, sziveskedjenek eziránti tapasztalataikat, akárhonnan szereztek is be a nem impregnált répamagot, közvetlenül Mauthner Ödön magkeskedésével, Budapest, Rottenbiller-utca 33. közölni. Miután az ideai pontos megfigyelésekre a Mauthner cégnek ugy a tiszta igazság, mint a közérdek szempontjából szüksége van, nagyon kéri, előzetes köszönetének hálás kifejezése mellett, a tényleges adatokat 8 nap alatt, akár levelezőlapon is, vele tudatni.

Folyóba zuhant vasuti hid. Megemlékeztünk arról, hogy a kassa-oderbergi vasut budatini régi Vághid vasserkezete alól leszerelés közben az állványokat és a kitoló jármokat a május 7-én este kezdődő árvíz által elsodort tutajok, szálfák és rönkök kitördelték, minek folytán a vasserkezete a folyóba zuhant és annak medrét egész szélességben elfoglalta. Amint értesültünk, a kassa-oderbergi vasut igazgatósága elhatározta, hogy tekintettel az ügy sürgőségére a hid vasserkezetének víz alatt fekvő részét, természetesen a legnagyobb óvatosság mellett, robbantás által fogja eltávolítani. A robbantáshoz szükséges előkészületeket már is megtette az igazgatóság s így a Vág medre minden valószínűség szerint néhány nap mulva teljesen szabaddá lesz.

Svehla János jöhírú turóczi szentmartoni kárpitos és butoraktáros nemcsak valódi mahagoni hálószoba és pallisander ebédő stb. butorokból dusan felszerelt raktáráról nevezetes, hanem arról is, hogy temefkezési állalata az egész Felvidéken verseny nélkül áll, mert egész temetések a legutányosabban és a gyásznak megfelelő díszes kivitelben csakis nála rendelhetők meg.

A jahodniki riadalom okonól. Megemlékeztünk arról a véres verekedésről, mely a cigányok által inszcenirozva, az elmúlt héten a cigányok és a jahodnikiak közt folyt le. A csendőrség az elmúlt napokban összefogdosta a verekedő cigányokat s az esetről jelentést tett a kir. járásbírósnak. A verekedő cigányok a következők: Laczkó György, Kontsek Samu, Kontsek György, Laczkó Mária, Laczkó Anna, Kontsek József, Kontsek Ferencné és Laczkó Györgyné necpáli cigányok.

Szerencsétlenül járt kocsis. Mazanecz György, a helybeli sürgyár kocsisa Rózsahegy város előtt észrevette, hogy a ruddartó szij kikapcsolódott. Segíteni akarva a dolgon, a kocsirol hirtelen leugrott, de oly szerencsétlenül, hogy keze a gyorsan haladó kerekék alá került, melyek újját összezuzták. A nehéz sérült kocsiat Rózsahegyben vették ápolás alá.

Kitűnő anyagból készült

olcsó

sírkövek

kaphatók

STEINER LAJOS
árulmányosságában
Turócszentmárton.

Javitások és el-
évült sírköveler-
tők kijavíttatnak

Levéli meg-
vára jövik!

ISKOLAI ÜGYEK.

Az állami tanítók kérvénye a lakbérrendezés ügyében. Az állami tanítók országos egyesülete az állami tanítók lakbérrendezés ügyében kérvényt intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, a képviselőházhoz és a képviselőház elnökéhez, amelyben kifejtik, hogy az állami tanítók évtizedek óta küzdöttek azért, hogy állami tisztviselőknek országos törvényben elismertessenek. A tanítószag az elmúlt esztendőben ezen óhaját végre megérthette. De éppen ezért nagy megdöbbenést keltett az 1908-iki költségvetésnek azon intézkedése, hogy amikor 6.800.000 k.-át vesz fel az áll. tisztviselők lakbérének rendezésére, ugyanakkor a szentesített törvényben áll. tisztviselőnek minősített áll. tanítókat a rendezési tervezetből kihagyja. Az állami tanítókra nézve az 1907 : XXVI. t.-cikknek éppen az a rendelkezése a legsérlemesebb, amely a lakbéréket egy minimális összegben s egyszersmindenkora állapítja meg. Mert, amíg egyfelől 200—300 koronáért ma már a törvényben előírt lakást kapni teljesen lehetetlen, addig végtelen bántó az az intézkedés, hogy minden más tisztviselőnek lakbéré előléptetésekor emelkedik, ellenben az állami tanítók működésük legutolsó percéig ugyanazon lakbérösszeghez vannak kötve s még akkor is, amikor a tanító a X. fizetési osztálynak megfelelő javadalomba lép elő, akkor is a régi lakbérét tartja meg. A Magyarországi Állami Tanítók Országos Egyesülete ezért csak azt kéri, hogy a törvénynek szerezzenek érvényt és hogy az állami tanítók tételes törvényen alapuló kívánásainak teljesítésével nyugtassa meg a törvényhozás a kedélyeket.

Nyilttér.

(E rovatban közlöttekért nem felelős a szerkesztő.)

Nyilatkozat.

Azon kifejezéseket, melyekkel Kossuth Lajos urat, turócszentmártoni lakost nyilvánosan sértettem, ezton visszavonom.

Zsáczik József.

KÖZGAZDASÁG.

Az ipartörvény-tervezet és a kereskedelmi alkalmazottak. A Kereskedelmi alkalmazottak országos egyesülete egy kis füzetbe foglalva közli azokat az észrevételeket, melyek az új ipartörvény tervezete ellen a kereskedelmi alkalmazottak körében felme-

rültek. A tervezetre vonatkozólag a kereskedelmi alkalmazottaknak a következő észrevételeik vannak: Kivánják, hogy a tervezet XVIII. és XXII. fejezetei külön törvényjavaslat alakjában kerüljenek kellően kiegészítve a törvényhozás elé, vagyis hogy az alkalmazottakról önálló törvény intézkedjék. Kivánják, hogy a végkielégítésre vonatkozólag a Nagy Ferenc-féle 1901. évi tervezetbe befoglalt rendelkezések megfelelő alakban átvésszenek. A végkielégítés szabályozásának szélességét a füzet a 49—55. oldalon részletesen is kifejti. Kivánják a törvény hatályának az iparszerű foglalkozásokhoz szorosan nem tartozó üzemekben foglalatostkodó alkalmazottakra, nevezetesen az őstermelésben, egytelkenél, testületkenél, ügyvédijirodáknak levő oly magántisztviselőkre kiterjesztését, kik kereskedelmi jellegű foglalkozást végeznek. A munkaszerveződésben szorosan megjelölendő az alkalmazott jogai és kötelességei, ingyenes szolgáltatásokat joghatályosan kikötni nem szabad, az írásbeli szerződés kötése minden esetben kötelezőre teendő. Kimondandó, hogy a munkaszerveződések bélyegmentesek. A munkakönyv megszerzésének kényszere alól a kereskedelmi alkalmazottak mentesítenek. A szabadságidőre vonatkozó rendelkezéseket a kereskedelmi alkalmazottak helyeslik, de kívánják, hogy a szabadságidő egyfolytában adassék ki, hogy a szabadságidőhöz való jog ne egy évi, hanem már hat havi szolgálat ellátása után beálljon és kívánják a tervezet azon határozmányának törlesztését, mely szerint ha csak egy oly alkalmazott van, akit helyettesíteni nem lehet, ez a szabadságidőhöz való jogot, szerződésileg ellátható. A készfizetés és jutalékok tekintetében kívánják, hogy a munkabér legkésőbb minden hó első napján a telep helyén, készpénzben kifizetendő. Igényt tartanak a jutaléknak fél év helyett évenyedenkénti kifizetéséhez, a szolgálatból kilépés esetén pedig az elszámolás azonnali megjelítéséhez. A versenytillomra vonatkozólag kívánják a tervezet 388. és 389. §-ainak törlesztését és annak kimondását, hogy a munkaszerveződés megszűnté utáni időre a versenytillom ki nem köthető. A munkaviszony felbontását tárgyzó határozmányok ellen számos észrevétel merült fel. Ilyen, hogy a kereskedelmi alkalmazottakra nézve a felmondási idő általában három hónap legyen s csak a hó végén lehessen felmondani, hogy a felmondás alatt álló alkalmazottnak helyszerezés céljából naponként 2 óra s minden héten 1 napi szabadidő engedessék. A munkaidő szabályozását tárgyzó határozmányok majdnem mindenikét megtámadja az elabórátum. Az első követelmény az, hogy az árutelteti és irodai alkalmazottak napi munkaidője 8 óránál ne legyen több, a kivételekre nézve pedig világos intézkedések állapításának meg. A 439. §, mely az élelmicikkék árusításának reggeli 5 órakor megkezdését s az üzlet esti 9 óráig nyitvatartását engedélyezi, töröndő. Az ebédidő 2 órában állapítandó meg s a kereskedelmi alkalmazottak összeségére kiterjesztendő. Ha a munkaidő meghosszabbítatik, a segédnek külön díjazásra legyen igénye.

Az öntözésről. Az öntözés minden ketséget kizárólag a legbiztosabb védekezési mód a szárazság ellen. Az öntözésnek azonban az a legnagyobb baja, hogy sokszor nem vihető keresztül, vagy pedig ha keresztül is vihető, akkor pedig olyan tetemes költségbe kerül, hogy nem fizeti ki magát. Ez tényleg így volt és így van manapság is. Ezen a bajon azonban igen sokszor lehet segíteni a szélmotorok segítségével. A szélmotorok segítségével képesek vagyunk kultúrnovényeinket tetszés szerinti időben és módon öntözni. Miveleti növényeink legnagyobb része az öntözést meghálálja. Természetesen a különböző növényeknek az öntözéssel szemben az igényük más és más, eszerint az öntözés is különböző időben lesz eszközöndő, például a

a gyümölcsösök késő ősszel, azután tavasszal a fagy teljes elengedése után alaposan megöntözhetők. Júliustól azonban már őszig nem. A zöldség-félék annyiszor öntözhetők, míg a talaj állandóan nem nyirkos. Száraz időben többször, nedves időben kevesebbszer fog az öntözés történni. Méterseges kaszálók ahány-szor csak lehet, különösen kaszálás után stb. Természetesen az öntözés a különböző növényeknél más és más hatást fog elérni. A haszon különböző nagyságu lesz. Az öntözés elő fogja mozdítani a különböző műtrágya-félék természetközeli hatását is, miután érvényesüléstnek egyik feltételét elősegíti hatá-sában. Az öntözés hogy mikor és milyen mennyiségben történnék, az a viszonyok és a különböző miveleti növények szerint fog változni. Tekintettel azonban általános kedvező hatására, kívánatos volna, ha gazdáink körül-ményesen foglalkoznának ezen kérdéssel.

Szerkesztésért felelős: Dugovich Titus.
Helyettes szerkesztő: Boldizsár Boldizsár.
Kiadótulajdonos: Moskóczi Ferencné.

1342/1907. Bt. szám.

Ő Felsege a király nevében!

A beszercebányai királyi törvényszék mint büntető felebbviteli bíróság a becsületsértés vétségével vádolt Moskóczi Ferencné született Trosztler Aurélia és viszonvádlott dr. Ferdinandy Béláné szül. Bohuny Krisztina ellen folyamatba tett bünygyet, melyben a turócszentmártoni királyi járásbíróóság 1907. évi március hó 14-ik napján 1906. B. 665/10. szám alatt ítéletet hozott, főmagánvádlónak, illetve viszonvádlottnak vádolt felmentése, valamint vádlottnak és védőjének viszonvádlott felmentése miatt bejelentett és írásban is indokolt felebbezése folytán 1907. évi április hó 29-én tartott nyilvános felebbviteli főtárgyaláson, melyben Boleman Lajos kir. curiai bír., törvényszéki elnök elnökléte alatt Tamaskovics Gyula és dr. Bedő Béla királyi törvényszéki bírák mint ítélobírák vettek részt, a jegyzőkönyvet pedig Kiszely Kornél királyi törvényszéki joggyakornok mint tanácsjegyző vezette, főmagánvádlót, illetve viszonvádlottat dr. Turzó Iván ügyvéd képviselte; az előadó előterjesztésének, a vád és védelemnek meghallgatása után felülvizsgálat alá vévén, következőleg

ítelt:

A királyi törvényszék viszonvádlottnak a bizonyításkiegészítés megtagadása miatt bejelentett semmiségi panaszát visszautasítja.

Az elsőbíróóság ítéletének ama részét, mely szerint Moskóczi Ferencné született Trosztler Aurélia vádlott felmentetett, helybenhagyja, ellenben dr. Ferdinandy Béláné szül. Bohuny Krisztina viszonvádlott felmentését tárgyzó részét megváltoztatja és nevezett viszonvádlottat bűnösnek mondja ki a Btk. 261. §. 1. tételébe

ütköző becsületsértés vétségében, melyet azáltal követett el, hogy 1906. évi augusztus hó 15-én, Turócszentmártonból Ruttká felé utazva, a vasuti kocsiiban Moszkóci Ferencné szül. Trosztler Aurélia turócszentmártoni lakost „komisz zsidónók” kifejezéssel illette,

és ezért vizonvádlottat a Btk. 261. §. 1. tétele alapján, a Btk. 91. §-ának alkalmazásával, a jogerős ítélet fogatnba vétele napjától számítandó 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizetendő, az 1892. évi XXVII. t.-c. 3. §-ában meghatározott céltra fordítandó, igazolt behajthatlanság esetén a Btk. 53. §-a értelmében 1 (egy) napi fogházbüntetésre átváltotatandó 10 (tiz) korona pénzbüntetésre itéli.

Kötelezi vizonvádlottat, hogy Moszkóci Ferencné szül. Trosztler Aurélia turócszentmártoni lakosnak az első és másodbírósági eljárásból kifolyólag perköltség címén összesen 36 koronát 15 nap alatt, különbeni végrehajtás terhe mellett megfizessen.

Végre a Btk. 277. §. 1. bekezdése alapján arra is kötelezi vádlottat, hogy a jelen ítéletet egész terjedelmében, indokaival együtt, saját költségén, a Turócszentmártonban megjelenő „Felvidéki Híradó” című hetilapnak az ítélet kézbesítése után megjelenő legközelebbi számában közlétegye.

Indokolás.

Az elsőbírósági tárgyaláson vizonvádlott képviselője a B. P. 384. §. 9. pontja alapján semmisségi panaszt jelentett be azért, mert az általa kérelmezett bizonyítás kiegészítése nem rendeltetett el.

Mint hogy a királyi törvényszék a jelen ügyet az elsőbírósági tárgyalás során felmerült adatokkal, miként az alábbiakból kitűnik, eléggé tisztázottnak találja s ennek folytán az elsőbíróság erre vonatkozó intézkedését, az ehhez tartozó indokok alapján is helyesnek ismerte el,

a semmisségi panaszt, mint alapatlant, vissza kellett utasítani.

Mindkét fél felebbezése folytán az ügyet érdemben is feltűvizsgálat alá vevén, a következő tényállás nyert beigazolást:

1906. évi augusztus hó 15-én Turócszentmártonból Ruttká felé ugyanabban a vasuti kocsiiban utazott dr. Ferdinandy Béláné szül. Bohuny Krisztina és Moszkóci Ferencné szül. Trosztler Aurélia. Utóbbi Trosztler Miksáné nevű nővérével a kocsii egyik fülkéjében foglalt helyet, dr. Ferdinandy Béláné pedig keresztbe tartott esernyővel a kezében ugyanennek a fülkének ajtaja előtt állott.

Trosztler Miksáné a fülkéből ki-menve, dr. Ferdinandy Béláné esernyőjébe ütközött s nevezettet eközben kissé meglökte, aki erre hangosan rendreutasította Trosztler Miksánét s most már Moszkóci Ferencné felé is

fordulva, azt mondta, hogy majd a férje megtanítja, amint már egyszer meg is tanította! Moszkóciné erre így felelt: „ugy tanított meg, hogy adóságot meg sem fizette!”, majd kölcsönös rövid szóváltás után dr. Ferdinandy Béláné ilyen kijelentés mellett: „Hagyjuk itt a bagászt!”, majd „Komisz zsidónók!” kiment a fülkéből, miközben Moszkóci Ferencné ezt mondta: „Mi nem vagyunk bagázs!”

Vádlott és vizonvádlott képviselőinek, nemkülönben Trosztler Miksáné előadásával igazolható, hogy a vádbeli eset azzal vette kezdetét, hogy dr. Ferdinandy Béláné az öt meglők Trosztler Miksánét rendreutasította, s szavait nemcsak utóbbihoz, hanem Moszkóci Ferencnéhez is intézte. Eddig, bár a szóváltás igazolt hangon történt, egyik fél sem használt sértő kifejezést.

Moszkóci Ferencné képviselője, továbbá a hit alatt kihallgatott Trosztler Miksáné és Berger Edéné tanuk a tényállást lényegében megerősítik, a mennyiben valamennyien egybehangozólak azt állítják, hogy dr. Ferdinandy Béláné a fülkéből való távozásakor ezt mondta: „komisz zsidónók!”, sőt ezt igazolja — bár más szavakkal — Paulinyi Vilmosné hit alatt kihallgatott tanu is.

Dr. Ferdinandy Béláné, vizonvádlott képviselője utján tagadja az említett kifejezés használatát s azzal vádolja Moszkóci Ferencné vádlottat, hogy nevezett vele szemben a „bagázs” kifejezést használta.

Vizsgáljuk először az utóbbi vádat. Moszkóci Ferencné vádlott nem tagadja, hogy ezt a kitételét mondta volna, de írásbeli felebbezésében előadja, hogy azt ily mondatban: „Mi nem vagyunk bagázs!” és azért használta, mert erre dr. Ferdinandy Béláné szolgáltatott okot az által, hogy így szölt utazó társaihoz: „Hagyjuk itt ezt a bagászt!”.

Hogy dr. Ferdinandy Béláné ezt mondotta, azt tagadásával szemben Berger Edéné és Trosztler Miksáné tanuk hit alatt vallják, sőt utóbbi arról is tesz tanuságot, hogy Moszkóci Ferencné csak dr. Ferdinandy Béláné idezett kijelentése után nyilatkozhatott ekként: „mi nem vagyunk bagázs!”

Sztraka János tanu, aki ez alkalommal a vasuti kocsi folyosóján tartózkodott, hit alatt azt vallja, hogy Moszkóci Ferencné a „bagázs” kifejezést használta, s hogy nyomban azután kijött a fülkéből dr. Ferdinandy Béláné s e miatt panaszkodott előtte.

Paulinyi Vilmosné szül. Izák Olga tanu ugyancsak esküvel erősített vallomásaiban azt adja elő, hogy a kérdéses alkalomkor abba a fülkébe lépve, melyben a felek voltak, valaki — de hogy ki, azt nem tudja — „banda” és „büdös zsidónó” szavakat mondta. Mint hogy azonban ily kifejezések használatát sem a főmagánvádló, sem a vizonvádló nem panasolta, s minthogy a tárgyalás összes többi

adatai igazolják, mikép a vádbeli alkalommal a „bagázs” és „komisz zsidónók” kifejezések használtattak, tekintettel arra, hogy Paulinyi Vilmosné kihallgatása és a vádbeli tett elkövetése között 5 hónappal hosszabb idő mulott el, kétségtelen, hogy utóbb nevezett csupán a kifejezések értelmére emlékszik és nem magukra a szavakra is, s ezért fent idézett szavait az utóbbi értelmében fogadta el a kir. törvényszék.

Ennek előrebocsátása után mérlegelve Sztraka János és Paulinyi Vilmosné vallomásait, ezek — arra vonatkozólag, hogy Moszkóci Ferencné dr. Ferdinandy Bélánét „bagásznak” nevezte — utóbbinak vádját igazolni látszanak.

Aziránt azonban, hogy ezen kifejezések a felek közötti szóváltás alkalmával miből kifolyólag s miért, mily mondat keretében használtattak, egyikük sem tud nyilatkozni, mert Sztraka János vallomásában kijelenti, hogy az egész esetből csak arról van tudomása, hogy Moszkóci Ferencné a „bagázs” kifejezést használta, Paulinyi Vilmosné pedig azért nem adhat ide vonatkozólag felvilágosítást, mert az előzmények iránt teljesen tájékozatlanul éppen akkor lépett a fülkébe, amikor a vád, illetve vizonvádló tárgyává tett kifejezések elhangzottak.

Mégis abból a körülményből, hogy Sztraka János szerint nyomban a „bagázs” szó ejtése után dr. Ferdinandy Béláné kilépett a fülkéből és azt panaszolta a tanu előtt, hogy ezzel a kifejezéssel illette őt Moszkóci Ferencné, továbbá abból, hogy Paulinyi Vilmosné, ki a „smradlavá zsidovka” (helyesen: „komisz zsidovki”) kifejezés hallatára dr. Ferdinandy Béláné hangját vélte felismerni, míg arra nézve, hogy a „banda” (helyesen „bagázs”) kifejezést ki használta, nem nyújt felvilágosítást, tehát valószínű, hogy ez utóbbit máski mondotta, — kitűnik, hogy a tanuk által hallott „bagázs” szót az e tekintetben beismerésben lévő — Moszkóci Ferencné vádlott ejtette ki.

Mindezek azonban nem döntik meg Moszkóci Ferencné vádlottnak Trosztler Miksáné hit alatti vallomásával erősített ama védekezését, hogy ő ezt a kifejezést a fent idézett mondat keretében használta, sőt ellenkezőleg, megerősítik azt, amennyiben előadásuk — mely csupán azt igazolja, hogy a „bagázs” szó használtatott, de azonkívül egyetlen egy más szó, vagy kifejezésről nincsen tudomásuk, a vádlott és a többi tanuk által előadott — az eset körülményeire kiterjedő — tényállásba teljesen beleillik.

Hozzávéve ehhez még azt is, hogy dr. Ferdinandy Béláné azt panaszolta, mikép Moszkóci Ferencné ily mondatban használta a kérdéses kifejezést: „Menjünk innen, az ugry is csak olyan bagázs” s hogy ezután saját, vala-

mint Sztraka János vallomása szerint még sem Moskócziné és társai, hanem dr. Ferdinandy Béláné hagyta el a fülkét s figyelemmel lévén arra is, hogy viszonvádolt állításának valódisága esetén ily viselkedés alig képzelhető.

A kir. törvényszék tényként állapította meg, hogy Moskóczai Ferencné a „bagázs“ kifejezést ily alakban használta: „Mi nem vagyunk bagázs“.

Moskóczai Ferencné vádolt tehát nem sértette meg ezzel a kijelentéssel dr. Ferdinandy Bélánét, mert csak visszautasította utóbbinak sértését, melynek megtörténtét vádlaton kívül Trosztler Miksáné és Berger Edéné tanuk igazolják.

Helyesen járt el ezek szerint az elsőbíróság akkor, amikor Moskóczai Ferencné született Trosztler Aurélia vádoltat felmentette a becsületsértés vétségének vádjá és következményei alól, miért is annak ítéletét e részben helybenhagyja a kir. törvényszék.

A „bagázs“ kifejezés használatáért azonban dr. Ferdinandy Béláné viszonvádolt sem volt felelősségre vonható, mert e miatt ellene vád a törvényes időn belül nem emeltetett.

Téves az elsőbíróságnak amaz ítéleti rendelkezése, mellyel dr. Ferdinandy Béláné szül. Bohuny Krisztinát a viszonvád alól felmentette.

A kir. törvényszék ugyanis az elsőbírósággal egyezően — a fentebb említettek alapján — tényként állapította meg, hogy dr. Ferdinandy Béláné viszonvádolta a „komisz zsidónők“ kifejezést használta, de nem találja alaposnak az elsőbíróság ama indokát, hogy ez a kifejezés általánosságban, elvontan a zsidónőkre lett volna alkalmazva.

A vádbeli eset eddig körülménye-

sen tárgyalt lefolyása, nevezetesen az, hogy dr. Ferdinandy Béláné csakis az izr. vallásu Trosztler Miksáné és Moskóczai Ferencnével elegyedett szóváltásba s hogy ezt a kifejezést nem távollevőkről, bizalmasan, vagy az izraelitákról általánosan folytatott — egyeseket nem érintő — beszélgetés közben használta, hanem akkor, amikor vádoltal izgatott szóváltást folytatott, sőt — a jelen per tanúsága szerint — Moskóczai Ferencné szavait magára nézve sértőknek is találta, kétségtelenül megállapítják azt, hogy dr. Ferdinandy Béláné a nevezett vádlottra és Trosztler Miksánéra értette szavait.

Mint hogy pedig e szerint kellett, hogy Moskócziné magára vonatkoztassa a vád tárgyává tett kijelentést, s minthogy ez a Btk. 261. §-ában meghatározott becsületsértés vétségének tényelemeit magában foglalja, amennyiben a kérdéses kifejezés — különösen a művelt osztályhoz tartozó egyénekre nézve — föltétlenül meggyalázó,

az elsőbíróság idevonatkozó rendelkezését megváltoztatni és dr. Ferdinandy Béláné szül. Bohuny Krisztina viszonvádoltat a fent megjelölt bűncselekményben bűnösnek kimondani kellett.

Enyhítő körülménynek vette a bíróság viszonvádolt büntetlen előéletét és azt, hogy Moskóczai Ferencné oly kijelentést tett viszonvádolt férjével illetőleg, mely utóbbit felizgatta s ezért a Btk. 91. §-át alkalmazva, a rendelkező részben meghatározott büntetéssel sújtotta őt.

Viszonvádolttnak vádolt részére fizetendő perköltségekben való marasztalása a B. P. 480. §-án, az ítélet közzétételére való kötelezése pedig

vádolt erre vonatkozó kérelmén és a Btk. 277. §. 1. bekezdésén alapszik. Besztercebánya, 1907. évi április hó 29-én.

Kir. törvényszék.

Boleman, s. k.
elnök.

(P. H.)

Bedő Béla, s. k.
előadó.

(P. H.)

A jelen másolat hitelűl:
A kir. járásbíróság. Turócszentmártonban, 1908. évi május hó 10-én.

(P. H.)

Ruttkay István, s. k.
kir. járásbíróági kiadó.

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ ★

Védjegy: „Horgony“

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

egy régióknak bizonyult háziáser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közvényűnél, eszűnél és meghűléseknel, bedörzsolésekpen használva.

Figyelemstetés. Sílány hamisítványok miatt beavatkozik óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K-50, K-1.40 és K-2- és úgyszólván minden gyógyszerárba kapható. — Törkár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlanhoz“, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Minden napi szétküldés.

Turócvármegyei raktár: Schönaich Viktor gyógyszerésznél Znióváralján — és Topoczzer Sándor gyógyszerésznél Turócszentmártonban.

NOXIN

Minden jobb üzletben kapható.
Hochsinger Testvérek Budapest.

VIZSGALAPOK

Kitűnő minőségben 100 darabonként 1 korona 50 fillérért kaphatók MOSKÓCZI FERENCNÉ könyv- és papírkereskedésében Turócszentmártonban.

Déli Jég és Viszontbiztosító Társaság

magyarországi osztálya

Budapest, Váci-u. 20. sz., az „Adriai bizt. társ.“ házában.

Teljesen befizetett alaptőke 3,000,000 korona
Tartalékok 4,044,516 „

összes biztosíték 7,044,516 korona

Ezen, az „Adriai bizt. társulat“ védnöksége alatt megalakult társaság biztosít különféle terményeket jégkár ellen a legkedvezőbb feltételek és a legutányosabb díjak mellett. — Biztosításokat elfogad az alulírt főügynökség és ennek összes kerületi ügynökei.

Tátra Felsőmagyarországi Bank Részvénytársaság

az „Adriai Biztosító Társulat“ turócszentmártoni főügynöksége.

Wix Miksa

fűszer- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.

Rövidnyelű sör!

Ferret-Branka,
Whisky, cognac,
pezsgő, borok,
likőrök stb. stb.
nagy raktára.

Porcellán és üvegáru!

Üvegüzemi vállalat!

358. sz. Znióváraljai m. kir. köz-
1908. alapítv. erdőgondnokság.

Árverési hirdetés.

A m. kir. egyetem-alap tulajdonát képező s Turóc vármegye Moskóc és Andrásfalu község határában fekvő, az árverési feltételekben művelési ágak szerint részletesen felsorolt, mintegy 149 ¹⁰³⁰/₁₆₀₀ holdas birtok 1908. évi október hó 1-től 1920. évi szeptember hó 30-ig, vagyis 12 évre terjedő időre a znióváraljai magyar kir. közalapítványi erdőgondnokságnál az 1908. évi május hó 27-ik napján délelőtti 10 órakor tartandó írásbeli zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverés útján fog haszonbérbe adni.

Az árverési és bérleti feltételek a znióváraljai m. kir. közalapítványi erdőgondnokságnál a hivatalos órák alatt betekintheők.

Znióváralja, 1908. évi május hó.
A m. kir. közalapítv. erdőgondnokságtól.

HÉDA B.

fűszer- és csemegekereskedése
Turócszentmárton.

Herkules sör, legfinomabb aradi borok, likőrök és rumok.
Mindenféle déli gyümölcsök.

Haltenberger Béla

Kassa

ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó gyárainak képviselője:

Reisz Lipótnál, Turócszentmárton.

Nagy választék női kalapokban.

KÖHÖGÉS.

A ki
egészségét szereti meg is óvja. 5245 hit. bizonylat tanuskodik arról, hogy

a **K A I S E R**-féle
mellkaramella 3 fenyővel kitűnő hatása, orvosilag kipróbálva. **Köhögés, rekedtség, katarus, elnyálkásodás, gégekatarrus, hörg- és görcsshurut** esetén. Csomagja 20 és 40 fillér. Doboz 80 fillér. Kapható Burda János özvegyénél Szucsányban.

LEOPOLD GYULA

GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül kicsők,
csak előrendelt minőség.

Garvens-szivattyut
Garvens-művek. WIEN XX/e.

TYUKSZENHALÁL

Ára 70 fillér.

A legjobb és legerősebb sóboroszes az

ERŐ SÓBOROSZESZ

Ára 3 K, 1 K és 30 fillér.

Postán szállítja utóvért melletti a **KÖZMOS** vegyszert és kémiai laboratórium. **GYÖR, BAROSS-UT.**

BÉLHURUT

Felsőbél hurutok, gyomor- és bélbetegségek legújabb gyógyszere a **BÉLHURUT** lekötő ártalmatlan gyógyszer. Kapható gyógyszerárúknál, 1 doboz 3 K-tól kezdve mindenütt kapható.

Pelldi Kossuthgyár, Bartha József
Felső (Gyógyászati) - Kétféle árjegyűvel!

PLATSCHEK VILMOS

államert legelőkelőbb, legmagasabbabb

FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza

Budapest, IV., Kőszegi Városház. (Károly-körút).

DIGESTOL GLÜCK

allegelőkelőbb emésztőpor

Doboz 2 kor.

Postai szállítással **"FÉREN GALAMB" győgyeszkert** BUDAPEST, HORNALJA-KÖRUT 93
Kapható minden gyógyszerárú és drogeriában

FICHTENIN

Egyszerű haladás!

A legújabb, tudományosan előkészített, mely mindenféle légző- és köhögési betegségek, mint mindenféle hurutok, vér- és nyálkásodás és egyéb hur- és vérdobogásos károsodás ellen és azt megelőző céllal használható.

Legújabbakban védenek emaggy és dardos ellen. Használni szabadni maradjon való eljárás mellett károsodás és károsodás ellen.

Főbeszélő: **DIAMANT és VADAS**
Budapest, VII., Dancsich-u. 36. - Telefon 21-51.

BOGDÁNY

szerencséseje paratlan!

Vásároljunk osztály-sorsjegyet csakis

BOGDÁNY S.
fővárosi sorsjegyhivatal r. t. nál
BUDAPEST, KÁROLY KÖRUT 20

Ha fáj a feje használjon

Beretvás - MIGRAIN-pasztillát,

mely 5 perc alatt minden fejfájást megszüntet.

1 doboz 1 kor. 30 fillér. - Minden gyógyszerárúknál és drogeriában kapható.

Főbeszélő: **BERETVÁS TAMÁS KISPEST,** Szebest-utca 2.
Ingyen postai szállítással 3 doboz rendeléssel.

PARIS Szalonda

Szállás: Simon Pál

Gyógyászati, VI., V. öszi-körút 28. sz.
100 szoba 2-3 K-ig feljebb, kényelmes, jól és világyvilágított szobák. Fürdő, kávéház, konyha, étterem, Vilmosos vendéglőhely az ócska pályaudvar és a hálók felé.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten?

Schuller Kaszinó-éttermében

VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz.

Elsőrendű konyha! Naponként zene-esték!

Dr. KOVÁCS J.

homoptial rendelő-intézet

Mitt betegségeiben szenvedők számára

Budapest, Váci-körút 18. sz.

KATZER

szőrművelő műhelyek és az egész világon is népszerű.

Első és legnagyobb műhelyek ellen eddó részv. társ.